

บทที่ 3

ปัจจัยที่กำหนดการใช้

คำกริยารับรู้ด้วยตา

ของคนตาบอด

การรวบรวมและจำแนกข้อมูลในบทที่ 2 ได้แสดงจำนวนข้อมูลในกลุ่ม คำกริยารับรู้ด้วยตาว่ามี 102 ประโยค และเมื่อนำข้อมูลกลุ่มนี้มาวิเคราะห์ เพื่อหาปัจจัยการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาของคนตาบอดปรากฏว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้เป็นบางส่วน โดยปัจจัยที่อธิบาย การใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาของคนตาบอด ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ ปัจจัยการเป็นวลีตายตัว (fixed phrases) และปัจจัยลักษณะทางกายภาพของสิ่งที่อ้างอิง ซึ่งแยกได้เป็น สิ่งที่อ้างอิงเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ สิ่งที่อ้างอิงเป็นสิ่งที่เคลื่อนไหว และสิ่งที่อ้างอิงเป็นบุคคลที่เป็นคนมองเห็นและคนตาบอดเคลื่อนไหว

อย่างไรก็ดี ได้พบว่ามีข้อมูลการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาของคนตาบอดบางส่วนที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ ข้อมูลที่มีการปรากฏร่วมกับกรรมที่เป็นสิ่งจับต้องได้ และประธานเป็นคนตาบอด ซึ่งจะนำเสนอเป็นตอนสุดท้ายของบทนี้

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ เป็นปัจจัยที่อธิบายการใช้รูปคำกริยารับรู้ด้วยตา ในกรณีที่รูปคำกริยารับรู้ด้วยตานั้น ไม่ได้ทำหน้าที่กริยาหลัก เพราะจากการวิเคราะห์ข้อมูลจะพบว่า คำกริยารับรู้ด้วยตาเป็นคำหลายหน้าที่ (polysemes) กล่าวคือ รูปกริยาหนึ่งรูป นอกจากจะทำหน้าที่กริยาแล้วยังทำหน้าที่อื่นๆด้วย ได้แก่ ทำหน้าที่ช่วยกริยา โดยเป็นคำช่วยหน้ากริยา และทำหน้าที่ขยายกริยา โดยเป็นคำหลังกริยา และเมื่อคำทำหน้าที่ต่างกันก็จะให้ความหมายที่ต่างกัน ซึ่งคำช่วยหน้ากริยา และคำหลังกริยา แม้ว่าจะมีรูปเดียวกับคำกริยารับรู้ด้วยตา แต่ก็ไม่ได้มีความหมายเกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยตาดังนั้น ไม่ว่าผู้พูดจะมองเห็นหรือไม่ ก็ยังคงใช้คำช่วยหน้ากริยาและคำหลังกริยาได้ เช่นเดียวกับคนมองเห็น คำทั้งสองชนิดที่ปรากฏในข้อมูลมีดังนี้

1. คำช่วยหน้ากริยา (preverb)

คำช่วยหน้ากริยาที่ปรากฏในข้อมูล ได้แก่ ไม่เห็น เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำกริยารับรู้ด้วยตา แต่ไม่ได้ปรากฏในประโยคในตำแหน่งกริยา แต่จะปรากฏในตำแหน่งหน้ากริยาและทำหน้าที่ช่วยกริยา ดังนั้น ไม่เห็น ที่เป็นคำช่วยหน้ากริยา จึงมีความหมายไม่เกี่ยวข้องกับกริยารับรู้ด้วยตา คนตาบอดจึงมีการใช้ ไม่เห็น ที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเหมือนคนมองเห็น ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเกณฑ์วากยสัมพันธ์ตามนิยามและวิธีการของวิจิตร ภาณุพงศ์ (2533)* ปรากฏว่า ไม่เห็น ที่เป็นคำช่วยหน้ากริยา เป็นคำที่แทนที่ กำลัง ในกรอบประโยคทดสอบ 1ก. (นาม กำลัง __) 2ก. (นาม กำลัง __ นาม) 3ก. (นาม กำลัง __ นาม นาม) ได้

ตัวอย่าง :

สถานการณ์ : A เล่าให้ B ฟังว่าตนเองยังไม่ได้รับประทานอะไรเลย

A : ตั้งแต่บ่ายเนี่ย ผมยังไม่ได้กินอะไรเลย

B : อ้าว แล้วตอนพักกลางวัน ตอนทานข้าวเที่ยงได้กินอะไรเล่า

A : ได้กินวันแต่ตอนบ่ายเนี่ยะ

ตอนที่ผมไม่เห็นได้กินอะไรเลย

จากตัวอย่างจะพบว่า ไม่เห็น เป็นคำที่ปรากฏหน้าคำกริยา กิน ซึ่งไม่ได้ให้ความหมายเกี่ยวข้องกับกริยาเห็นหรือไม่เห็นของผู้พูด แต่เป็นคำที่ทำหน้าที่ช่วยกริยาเพื่อบอกปฏิเสธว่า ตนเองยังไม่ได้กินอาหารเลย ซึ่งนอกจากนี้ยังพบจากข้อมูลทั้ง 14 ประโยคว่า ไม่ และ เห็น เป็นองค์ประกอบที่ต้องปรากฏร่วมกันเป็น 1 หน่วย (grammatical unit) เสมอ ไม่สามารถปรากฏแยกกันเป็นอิสระได้

ตัวอย่าง :

ตอนที่ผมไม่เห็นได้กินอะไรเลย

**ตอนที่ผมเห็นได้กินอะไรเลย*

นอกจาก ไม่เห็น ที่เป็นคำช่วยหน้ากริยายังมีคำช่วยหน้ากริยาอื่นๆ ที่ต้องปรากฏกับ ไม่ เป็น 1 หน่วย ซึ่งพบจากงานของ Kullavanijaya (1968) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับคำช่วยหน้ากริยาไว้ใน A study of preverbs in Thai และได้กล่าวถึงคำช่วยหน้ากริยาในลักษณะดังกล่าวว่า ได้แก่

ไม่ค่อย(จะ) 'scarcely' เช่น เขาไม่ค่อยชอบเธอ

ไม่สู้(จะ) 'scarcely' เช่น เขาไม่สู้จะชอบเธอ

ไม่อาจ(จะ) 'dare not' เช่น เขาไม่อาจจะชอบเธอ

*รายละเอียด กรอบประโยคทดสอบชนิดต่างๆ อ่านเพิ่มเติมได้ใน วิจิตร ภาณุพงศ์ (2533)

นอกจากนี้จาก Thai - English Student's Dictionary ของ Mary R. Hass (1964) ได้ให้รายการคำที่มีลักษณะเดียวกันนี้ ซึ่ง Hass (1964) เรียกว่า adverb-auxiliaries เช่น

ไม่ชัก 'not as expected; happen not to (contrary to expectation)'

เช่น เขาไม่ชักมา

ไม่พักต้อง 'does not wait, without waiting'

เช่น คุณไม่พักต้องอ่อนวอนดอก

2. คำหลังกริยา (postverb)

คำหลังกริยาที่ปรากฏในข้อมูล ได้แก่ ดู เป็นคำที่มีรูปเดียวกับคำกริยา รับผิดชอบ แต่เป็นคำที่ปรากฏในตำแหน่งหลังคำกริยา ซึ่งวิจิตร ภาณุพงศ์ (2533 : 108 - 109) ได้ให้จำกัดความ คำหลังกริยาไว้ว่า เป็นคำที่ปรากฏในตำแหน่งหลังกริยาหลักของประโยค และทำหน้าที่ขยายกริยา เป็นคำซึ่งไม่เคยปรากฏตามลำดับโดยไม่มีคำกริยาอยู่ด้วย ได้แก่ ไป มา ขึ้น ลง เข้า ออก เสีย ไว้ เอา ให้ ดู ซึ่งวิจิตร ภาณุพงศ์ (2533) ได้ให้ความหมายของ ดู ที่เป็นคำหลังกริยาไว้ว่า หมายถึง ลอง

ตัวอย่าง :

สถานการณ์ : Bคุยกับ A ถึงเรื่องของการเล่นซึ่งเป็นเกมกคของตนเองเสีย

A : ไม่รู้นะ ไม่รู้ เด็กเล็กมั้ง คนที่อยากจะเล่นเกมเขาใช้หรือเปล่า

B : ก็ลองกคดู ไม่ดังเลย คล่าเท่าไรก็ไม่ดัง

จากตัวอย่าง ดู ปรากฏหลังคำกริยา จึงไม่ได้ให้ความหมายบอกรับผิดชอบ แต่เป็นคำที่ทำหน้าที่ขยายกริยา เพื่อบอกการกระทำของผู้พูดว่าผู้พูดได้ลองกคของเล่นที่เป็นเกมกคของตนเอง

การใช้คำช่วยหน้ากริยา และคำหลังกริยาที่เกิดจากปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ข้างต้นจะพบว่ามีคำทั้งสองชนิด เป็นเพียงคำที่มีรูปเดียวกับคำกริยาที่รับผิดชอบ แต่ไม่ได้เป็นคำกริยา จึงเป็นคำที่มีความหมายไม่เกี่ยวข้องกับการรับผิดชอบ การมองไม่เห็นของคนตาบอดจึงไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการใช้คำทั้งสองชนิดนี้ ตาบอดจึงมีการใช้คำทั้งสองชนิดได้เช่นเดียวกับคนมองเห็น

ปัจจัยการเป็นวลีตายตัว (fixed phrases)

คนตาบอดมีการใช้คำกริยาที่รับผิดชอบ ในกรณีที่คำกริยาที่รับผิดชอบนั้นปรากฏในวลีตายตัว (fixed phrases) ซึ่งจากข้อมูล ได้แก่ ดูก่อน เห็นมา... ดูออก ซึ่ง Jackson (1988:103-108) ได้อธิบายเกี่ยวกับวลีตายตัวซึ่งเขาเรียกว่า

fixed expressions ว่าอาจจำแนกออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ คำติดปาก (clichés) สุภาษิต (proverbs) และ สำนวน (idioms) ซึ่งหากพิจารณาจากคำอธิบายของ Jackson (1988) แล้วทั้ง คูก่อน เห็นมา... คูกอก จะจัดเป็นสำนวน (idioms) โดย Jackson (1988) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของสำนวนว่า ความหมายของคำที่ปรากฏในสำนวนเป็นความหมายรวมที่ไม่ตรงตามตัวอักษร (non-literality) แต่จะให้ความหมายที่เป็นความเปรียบ (metaphorical meaning) และสำนวนนั้นๆ จะต้องปรากฏในบริบทที่เหมาะสม ซึ่งนั้นก็หมายถึงว่า ความหมายของคำกริยารับรู้ด้วยตาที่ปรากฏในสำนวนไม่ได้มีความหมายเกี่ยวข้องกับการบอกรับรู้ด้วยตา แต่ให้ความหมายที่เป็นความเปรียบ แล้วนำไปใช้ในบริบทที่เหมาะสม ดังนั้นผู้พูดจะรับรู้ด้วยตาได้หรือไม่จึงไม่ใช่ปัจจัยสำคัญ เพราะความหมายของคำกริยารับรู้ด้วยตาในกลุ่มนี้ไม่ได้หมายถึง รับรู้ด้วยตาโดยตรง แต่เป็นการใช้คำกริยาที่เป็นสำนวน และผู้พูดจะใช้สำนวนดังกล่าวตามความเหมาะสมของบริบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. สำนวน คูก่อน

สำนวน คูก่อน เป็นสำนวนที่ใช้ในกรณีที่หมายถึง การชะลอการตัดสินใจไว้ก่อนเพื่อที่จะรอข้อมูลเพิ่มเติม

สถานการณ์ : B ชวน A ไปเที่ยว แต่ยังไม่แน่ใจว่าจะไปเมื่อไหร่

A : นั่งอยู่อยุธยา ชี้แจงเงื่อนไขจนหมดหมายไปคุย

B : ไปกันม๊อ พล แต่ไม่รู้ณา แต่ว่าคูก่อน

ถ้าว่าอ้าว.. บางทีอ้วปิดเทอม อ้วก็ไป

จากการปรากฏในบริบทข้างต้นจะเห็นว่าคำกริยา คูก ในสำนวน คูก่อน ไม่ได้ให้ความหมายบอกรับรู้ด้วยตาเลย แต่จากบริบทแสดงว่า ผู้พูดกำลังชวนเพื่อนไปสถานที่แห่งหนึ่ง แต่เกิดลังเลในเรื่องของช่วงเวลาจะไป ดังนั้นจึงใช้ คูก่อน เพื่อแสดงให้ผู้ฟังทราบว่า ตนเองขอเวลาก่อนที่จะตัดสินใจในเรื่องนี้ ซึ่งทั้งบริบทและสำนวนข้างต้นจะพบว่า ไม่มีส่วนใดที่มีความเกี่ยวข้องกับการบอกรับรู้ด้วยตาเลย

2. สำนวน เห็นมา...

สำนวน เห็นมา... เป็นสำนวนที่ใช้ในกรณีที่ หมายถึงการมีประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาแล้ว

สถานการณ์ : A เล่าให้ B ฟังว่า ตนเองมีประสบการณ์เกี่ยวกับเพื่อนที่ท่าของเล่นหาย

A : อ้วบอกเรื่องเกมแล้ว ถ้าเคซมันไม่ใส่คู้ไว้มันเจอดีแน่

ป้อม อ้ว เห็นมา... อ้ว เห็นมาหลายรายแล้วนะ วัวย

ลือชอบชโมยใครละ

B : ไคร

จากบริบทข้างต้นแสดงว่า เป็นส่วนที่ใช้ในกรณีที่ ผู้พูดเชื่อว่าตนเองมี ประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการที่เพื่อนทักของเล่นหายเพราะถูกขโมยไป โดยการที่ ผู้พูดทราบว่าของเล่นของเพื่อนถูกขโมย ก็ไม่จำเป็นต้องทราบจากการเห็นในขณะ ที่ของเล่นนั้นกำลังถูกขโมย แต่อาจจะทราบได้จากคำบอกเล่าของผู้อื่น

3. ส่วนวน ค้ออก

ส่วนวน ค้ออก เป็นส่วนที่ใช้ในกรณีที่ หมายถึง การที่มีความสามารถ ในการตีความ หรือแยกแยะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สถานการณ์ : A เล่าให้ B ฟังเกี่ยวกับพ่อของตนเองว่าพ่อสามารถบอก ได้ว่าใครเป็นทหารเรือหรือตำรวจโดยดูที่สีของเครื่องแบบ

A : อ้าว พ่อเค้าดูที่ชุดสี ว่าชุดสีอะไร พ่อค้ออก

B : เหรอ

A : แต่พ่อค้ออก อย่างชุดสีเขียว... พ่อค้อ

ค้ออกว่าคนไหนทหารคนไหนตำรวจ

จากบริบทข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพ่อของ A สามารถบอกได้ว่าใครเป็น ทหาร หรือตำรวจ โดยตีความจากสีของเครื่องแบบของบุคคลนั้นๆ

การใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาที่ปรากฏในส่วนต่างๆ ข้างต้น จะเห็นได้ว่า เป็นการใช้คำกริยาที่ไม่ได้หมายถึงการบอกรับรู้ด้วยตา ดังนั้นการที่ผู้พูดรับรู้ด้วยตาไม่ได้ จึงไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาในกรณีนี้

ปัจจัยลักษณะทางกายภาพของสิ่งที่อ้างถึง

ลักษณะทางกายภาพของสิ่งที่อ้างถึงที่เป็นปัจจัยในการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตา แยกออกได้เป็น 3 ปัจจัยย่อย ได้แก่ สิ่งที่อ้างถึงเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ สิ่งที่อ้างถึง เป็นสิ่งที่เคลื่อนไหว และสิ่งที่อ้างถึงเป็นบุคคลที่เป็นคนมองเห็นและคนตาบอดเคลื่อนไหว

ในการที่จะอธิบายปัจจัยย่อย 2 ปัจจัยแรก จะเห็นได้ว่า คำอธิบายเรื่องการ รับรู้ของมนุษย์ของ Miller และ Johnson-Laird (1976) จะทำให้มองเห็นถึงอิทธิพล ของลักษณะกายภาพที่มีต่อการเลือกใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาโดย Miller และ Johnson-Laird (1976:29-109) ได้กล่าวถึงโลกแห่งการรับรู้ (perceptual world) ซึ่ง คนเรารับรู้โดยผ่านทางตามากที่สุดโดยทั้งสองได้อธิบายตามการจำแนกในทฤษฎีดังเดิม*

*Miller และ Johnson-Laird (1976) ได้กล่าวเกี่ยวกับโลกแห่งการ รับรู้อย่างไม่มีทฤษฎีการรับรู้ใดที่สามารถอธิบายได้สมบูรณ์ที่สุด และคำอธิบายที่ทั้งสอง ได้นำมาใช้เป็น คำอธิบายที่นำมาจาก Aristotle's Physics (โดยเฉพาะเล่ม 3 - 8) ซึ่งความคิดในสิ่งต่างๆ เหล่านี้มีความใกล้เคียงกับการรับรู้

(traditional categories) ซึ่งจำแนกสิ่งที่คนเรารับรู้ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ วัตถุที่ว่าง(space) เวลา การเปลี่ยนแปลง (change) และเหตุ (causation) ซึ่งในทั้ง 5 กลุ่มนี้ทั้งสองอธิบายว่า คนเราไม่ได้ใช้ตารับรู้เพียงประสาทสัมผัสเดียว แต่สามารถใช้ประสาทสัมผัสอื่นๆ เช่น การใช้การจับต้องรับรู้ร่วมด้วย

สิ่งที่คนเรารับรู้ผ่านทางตาทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 วัตถุ, พื้นผิว, และสี เช่น

- ส่วนย่อยและส่วนใหญ่ (parts and wholes)
- พื้นผิว และขอบของวัตถุ (surfaces and edges)
- ความคงที่ของรูปทรง(shape constancy) และความคงที่ของสี (color constancy)

กลุ่มที่ 2 ที่ว่าง (space), ตำแหน่ง (place), และขนาด เช่น

- ความลึก
- ความเที่ยงตรงของวัตถุ (object stability)
- ความคงที่ของขนาด (size constancy)
- ทิศทาง

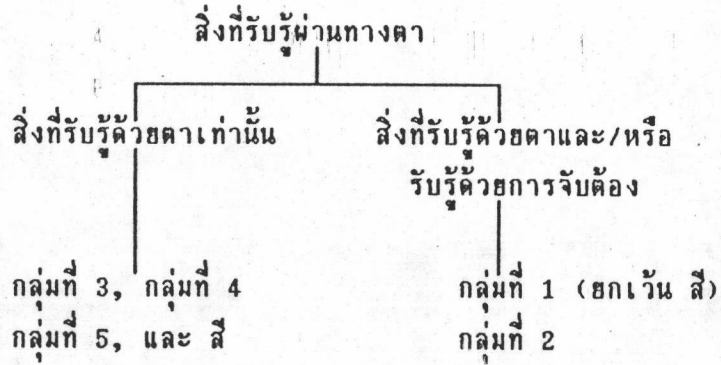
กลุ่มที่ 3 เวลา

กลุ่มที่ 4 การเปลี่ยนแปลง(changes), การเคลื่อนไหว (motions), และเหตุการณ์ (events)

กลุ่มที่ 5 เหตุและความตั้งใจ (causes and intentions)

จากทั้ง 5 กลุ่มข้างต้นพบว่ากลุ่มที่ 1 วัตถุ พื้นผิว (ยกเว้น สี) และกลุ่มที่ 2 ที่ว่าง ตำแหน่ง และขนาด เป็น 2 กลุ่มที่ Miller และ Johnson-Laird (1976) ได้อธิบายว่า คนเรามักจะใช้การรับรู้ด้วยการจับต้องร่วมกับการรับรู้ด้วยตาหรือในบางกรณี การรับรู้ด้วยการจับต้องอาจรับรู้ได้ดีกว่าการรับรู้ด้วยตา เช่น ความคงที่ของรูปทรง ดังนั้นในทางการรับรู้ สิ่งที่รับรู้ผ่านทางตาจึงอาจแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่รับรู้ด้วยตาได้เท่านั้น และกลุ่มที่สามารถรับรู้ได้ทั้งด้วยตาและ/หรือรับรู้ด้วยการจับต้อง ดังแสดงเป็นแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิ 4 : แสดงการจำแนกสิ่งที่ยอมรับรู้ผ่านทางตาตามคำอธิบายของ Miller และ Johnson-Laird (1976)

จากการจำแนกสิ่งต่างๆ ที่คนเรารับรู้ออกเป็น 2 กลุ่มข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีความสอดคล้องกับการเลือกใช้คำกริยาของคนตาบอด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าลักษณะทางกายภาพของสิ่งที่ยอมรับรู้มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้คำกริยา กล่าวคือ แม้ว่าคนตาบอดจะรับรู้ด้วยตาไม่ได้ แต่เมื่อพวกเขาพูดถึงการรับรู้สิ่งที่ยอมรับรู้ที่จับต้องไม่ได้ซึ่งต้องใช้ตารับรู้เท่านั้น ก็จะทำให้พวกเขายังคงต้องเลือกใช้คำกริยาที่รับรู้ด้วยตาในการบอกการรับรู้เหมือนคนมองเห็น

ลักษณะทางกายภาพของสิ่งที่ยอมรับรู้ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้คำกริยาที่รับรู้ด้วยตาของคนตาบอด มีดังนี้

1. สิ่งที่ยอมรับรู้เป็นสิ่งที่ยอมรับรู้ไม่ได้

ปัจจุบันนี้ เป็นปัจจัยที่ใช้ในการอธิบาย การใช้คำกริยาที่รับรู้ด้วยตา ร่วมกับกรรมที่เป็นนามวลที่อ้างถึงสิ่งที่ยอมรับรู้ไม่ได้ ซึ่งนามวลดังกล่าวที่ปรากฏในข้อมูล ได้แก่ หนึ่ง (ภาพยนตร์) โทรทัศน์ (รายการโทรทัศน์) วิดีโอ กีฬา คอนเสิร์ต เวลา การ์ตูน ตัวเลข สี รูปภาพ งานนิทรรศการ ซึ่งถ้าหากพิจารณาทางด้านกายภาพของสิ่งเหล่านี้ ก็จะพบว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับรู้ไม่ได้ เช่น ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ หรือเป็นเหตุการณ์ เช่น กีฬา คอนเสิร์ต ซึ่งจากคำอธิบายของ Miller และ Johnson-Laird (1976) สิ่งเหล่านี้จะต้องรับรู้ด้วยตาเท่านั้น ดังนั้น ลักษณะทางกายภาพของสิ่งเหล่านี้จึงอาจมีอิทธิพลที่ทำให้ในการใช้ภาษามีการใช้คำกริยาที่รับรู้ด้วยตาเพื่อบอกการรับรู้สิ่งเหล่านี้ แม้แต่ผู้พูดที่เป็นคนตาบอดก็ยังต้องใช้คำกริยาที่รับรู้ด้วยตาเพื่อบอกการรับรู้สิ่งเหล่านี้ เพราะอาจไม่มีทางเลือกอื่น

ตัวอย่าง :

สถานการณ์ : B บอกกับ A ว่า เพื่อนของคนทำอะไรอยู่ในห้องชั้นบน

A : อ้าว แล้วถ้าเค้าอยู่ข้างบนแล้วเค้าทำอะไรล่ะ

B : ดูโทรทัศน์

สถานการณ์ : A และ Bคุยกันเรื่องการได้ไปคอนเสิร์ตการกุศลที่
ผ่านมา

A : हा

B : คอนเสิร์ตของคริสตินา *เอ็ยฺคฺคอนเสิร์ตตรงกลางเลข*

A : แต่คนเฮไม่มี

B : เออ คนเฮไม่มี

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คนตาบอดพูดถึงการรับรู้รายการโทรทัศน์และการแสดงคอนเสิร์ต ซึ่งเป็นสิ่งที่มีลักษณะทางกายภาพเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เมื่อคนตาบอดต้องการบอกการรับรู้สิ่งที่มีลักษณะทางกายภาพดังกล่าว จึงทำให้พวกเขาใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาตามที่พวกเขาได้ยินคนอื่นใช้ ทั้งที่พวกเขาไม่ได้รับรู้สิ่งเหล่านี้ด้วยตา

2. สิ่งนี้อ้างถึงเป็นสิ่งที่เคลื่อนไหว

ปัจจัยนี้ เป็นปัจจัยที่ใช้ในการอธิบายการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาพร้อมกับกรรมที่เป็นประโยชน์อ้างอิงถึงสิ่งที่เคลื่อนไหว ซึ่งจากคำอธิบายของ Miller และ Johnson-Laird (1976) ข้างต้นจะพบว่าสิ่งที่เคลื่อนไหวเป็นสิ่งที่จะต้องใช้ตาในการรับรู้ จะใช้การจับต้องไม่ได้ ดังนั้น ลักษณะทางกายภาพของสิ่งที่จะต้องใช้ตาในการรับรู้จึงอาจมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษา โดยทำให้มีการเลือกใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาแม้ว่าผู้พูดจะรับรู้ด้วยตาไม่ได้ ซึ่งประโยชน์ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เคลื่อนไหวจะพบว่าคำกริยาของประโยคดังกล่าวจะเป็นคำกริยาแสดงอาการ ได้แก่ เดิน เล่น คืน

ตัวอย่าง :

สถานการณ์ : A บอกกับ B ว่าตนเองเห็นผู้วิจัยเดินผ่านไป

A : *เมื่อกี้เห็นผู้เดินไปทางนี้*

B : โห้

สถานการณ์ : B เล่าให้ A ฟังว่าตนเองเห็นนักเรียนชั้นเตรียมประถมร้องไห้และคืนไปมา

A : มันร้องไห้ใหญ่เลย

B : *ข้าเห็นมันคืนด้วย*

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ประโยคที่ทำหน้าที่เป็นกรรมในตัวอย่างแรก ได้แก่ ผู้เดินไปทางนี้ และจากตัวอย่างที่สอง มันคืนด้วย เป็นประโยชน์อ้างอิงถึงการเคลื่อนไหว โดยใช้คำกริยาแสดงอาการ เดิน และ คืน ซึ่งในทางกายภาพ การรับรู้การเคลื่อนไหวของวัตถุย่อมจะต้องรับรู้ด้วยตา ดังนั้น ลักษณะทางกายภาพดังกล่าวจึงอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้คนตาบอดมีการเลือกใช้คำกริยารับรู้ด้วยตา แม้ว่าพวกเขาจะไม่ได้รับรู้ด้วยตา แต่เป็นการใช้คำกริยาตามที่พวกเขาได้ยินจากคนรอบข้าง

3. สิ่งนี้อ้างถึงเป็นบุคคลที่เป็นคนมองเห็นและคนตาบอดเลื่อนกลาง
 ปัจจุบันนี้เป็นปัจจัยที่ใช้อธิบายการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาในกรณีที่ ประชาน
 ของประโยคเป็นคนมองเห็นหรือเป็นคนตาบอดเลื่อนกลาง ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลจะ
 พบว่าคนตาบอดจะใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาไปกับประธานที่อ้างถึงบุคคลทั้งสองประเภทนี้ เนื่อง
 จากคนตาบอดทราบว่าบุคคลที่ตนเองพูดถึงสามารถรับรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตาได้ โดยเฉพาะ
 คนตาบอดเลื่อนกลางซึ่งยังคงสามารถรับรู้ด้วยตาได้บ้าง เมื่อคนตาบอดพูดถึงการรับรู้หรือ
 การเข้าไปรับรู้สิ่งต่างๆ ของบุคคลทั้งสองประเภทนี้ คนตาบอดจึงเลือกใช้คำกริยารับ
 รู้ด้วยตาตามปัจจัยความเป็นคนมองเห็นหรือคนตาบอดเลื่อนกลางของบุคคลที่ตนเองอ้างถึง

- ประชานของประโยคที่เป็นคนมองเห็น

ตัวอย่าง :

สถานการณ์ : B บอกให้ A หยดคั้นเทป คาสเซตในกระเป๋าเพื่อให้ผู้วิจัย
 ช่วยหาให้

A : เดี่ยวก่อน เราจะหาม้วนใส่ ก่อน เอ๊ย เอามาเร็ว

B : เดี๋ยวรอให้พี่เขา ม้วนก่อน

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคนตาบอดจะใช้ ดู กับคำนาม พี่
 ซึ่งหมายถึง ตัวผู้วิจัยเอง ซึ่งคนตาบอดที่พูดประโยคนี้นี้ เป็นคนที่รู้จักผู้วิจัยและทราบว่า
 ผู้วิจัยเป็นคนมองเห็น ดังนั้น ในสถานการณ์ข้างต้นซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เขาต้องการให้
 ผู้วิจัยช่วยค้นหาเทปคาสเซตให้ เขาจึงเลือกใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาตามปัจจัยความเป็น
 คนมองเห็นของผู้วิจัย

- ประชานของประโยคที่เป็นคนตาบอดเลื่อนกลาง

ตัวอย่าง :

สถานการณ์ : A เล่นเกมกับ b** ซึ่งเป็นคนตาบอดเลื่อนกลาง โดย A
 เป็นฝ่ายเอาเหรียญไปซ่อนให้ b หา

A : พี่ลอง เคี้ยว เคี้ยว เคี้ยว ผมจะหาที่ซ่อน แล้วพี่ลองทายว่า
 อยู่ไหน

b : อืม

A : เดี่ยวก่อนนะ ผมจะไปตรงที่มีเก๊ะ จะหาเก๊ะซ่อน...เปิด
 ไม่ออก พี่ลอง เปิดไม่ออก พี่ไม่มองนะ

*ขีดเส้นใต้ " " หมายถึง คนมองเห็น

** ตัวอักษรตัวเล็ก หมายถึง คนตาบอดเลื่อนกลาง

จากตัวอย่างข้างต้นผู้พูด A ซึ่งเป็นคนตาบอดกำลังเล่นเกมกับ b ที่ชื่อ ฟ็อง ซึ่งเป็นคนตาบอดเลื่อนกลาง จะเห็นว่าผู้พูด A เลือกใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาในประโยค พี่ไม่มองเห็น เพราะ พี่ ประธานของประโยคเป็นคนตาบอดเลื่อนกลาง ซึ่งผู้พูดทราบว่า บุคคลดังกล่าวมีความสามารถในการรับรู้ด้วยตาโดยไม่ต้องใช้การจับต้องในการรับรู้เหมือนกับคนตาบอด

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตจากข้อมูลคำกริยารับรู้ด้วยตาซึ่งพบว่ามี มอง 2 ประโยค แต่ปรากฏว่าทั้ง 2 ประโยคเป็นประโยคที่มีประธานที่เป็นคนมองเห็น 1 ประโยค และเป็นคนตาบอดเลื่อนกลางอีก 1 ประโยค โดยไม่พบว่ามีการใช้ มอง กับประธานที่เป็นคนตาบอดแต่อย่างใด

- ประธานของประโยคที่เป็นคนมองเห็น

สถานการณ์ : A และ B คุยกันถึงเรื่องการรับประทานอาหารและพูดถึง อาจารย์ส่วตันซึ่งเป็นคนมองเห็น

A : เค้กกินไก่คำเบ้อเรอเลขเนื้อ อาจารย์ส่วตันเค้ามองอยู่ เนื้อ พ่อเราบอก

B : ลือรู้รีเปล่า คนตาดีเขาปั่นข้าวเหนียวเป็นคำๆ เล็กกะตัวเดียว แล้วกินไม่อึดหมอก เล็กกะตัวเดียว

- ประธานของประโยคที่เป็นคนตาบอดเลื่อนกลาง

สถานการณ์ : A เล่นเกมกับ b ซึ่งเป็นคนตาบอดเลื่อนกลาง โดย A เป็น ฝ่าย เอาเหรียญไปซ่อนไว้ใต้อา

A : ฟ็อง เคี้ยว เคี้ยว เคี้ยว ผมจะหาที่ซ่อน แล้วฟ็องทายว่าอยู่ ไหน

b : อืม

A : เคี้ยวก่อนหน้า ผมจะไปตรงที่มีเก๊ะ จะหาเก๊ะซ่อน...

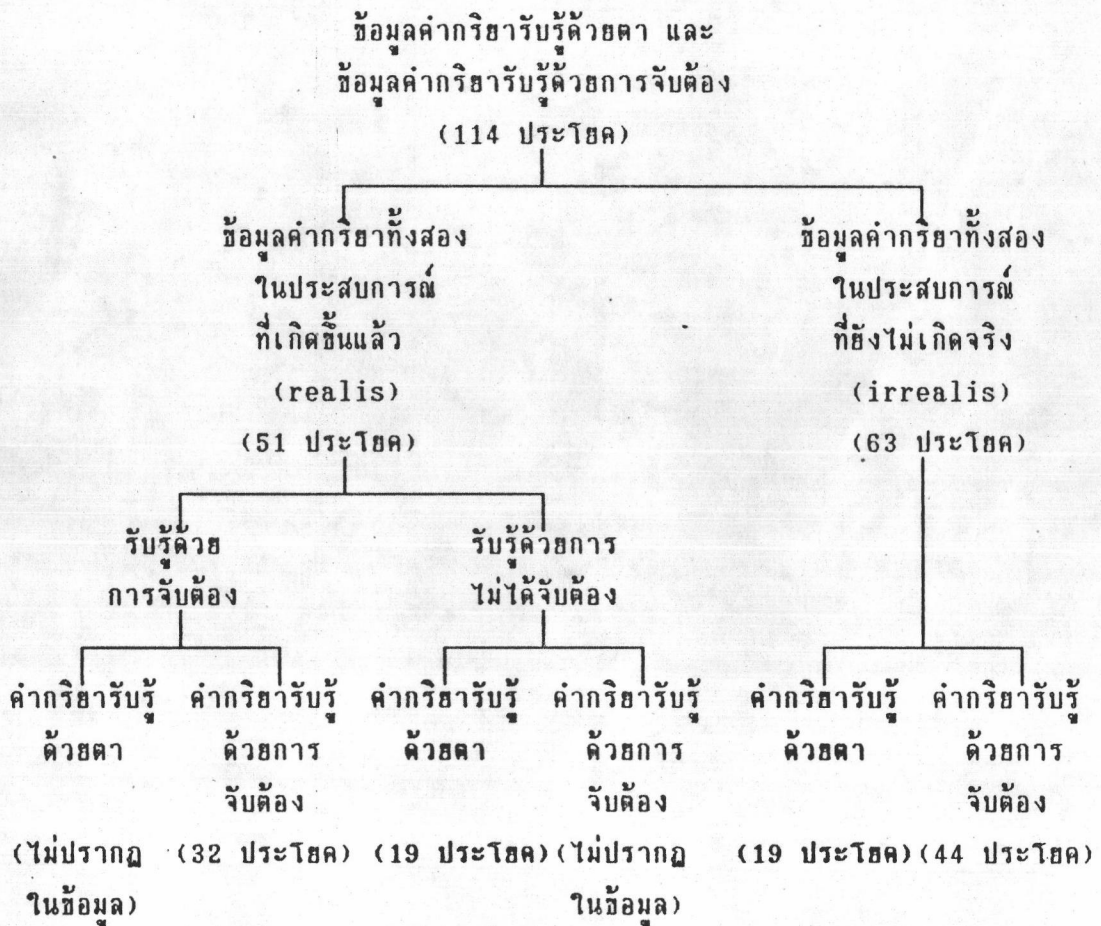
เปิดไม่ออก ฟ็อง เปิดไม่ออก เก๊ะ เปิดไม่ออก พี่ไม่มองเห็น

ปัจจัยทางประสพการณ์การรับรู้

นอกจากปัจจัยทั้ง 3 ประการคือ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ ปัจจัยการเป็นวลิตายตัว (fixed phrases) และปัจจัยลักษณะทางกายภาพของสิ่งที่อ้างอิง ยังมีข้อมูลอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวน 38 ประโยค หรือคิดเป็นร้อยละ 37.25 ของจำนวนคำกริยารับรู้ด้วยตาทั้งหมด ข้อมูลกลุ่มนี้อธิบายไม่ได้ด้วยปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ในข้อมูลกลุ่มนี้ทุกประโยคเป็นประโยคที่มีประธานเป็นคนตาบอด และมีกรรมเป็นสิ่งที่จับต้องได้ ได้แก่ เครื่องเล่นเทป นาฬิกา ของเล่น รถยนต์ เครื่องบิน คน สัตว์ เทปคาสเซต ลูกบอล พระ หลวงพ่อ เจ้าแม่กวนอิม ท่อนดนตรีไดโนเสาร์ ท่อน้ำ ซึ่งคาดได้ว่าคนตาบอดน่าจะใช้คำกริยารับรู้ด้วยการจับต้อง แต่ข้อมูลกลับแสดง

การใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาของคนตาบอด จากการวิเคราะห์ข้อมูลคำกริยารับรู้ด้วยตากลุ่มนี้ จะพบว่าอาจจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ คำกริยารับรู้ด้วยตาในประสบการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว (realis) และคำกริยารับรู้ด้วยตาในประสบการณ์ที่ยังไม่เกิดจริง (irrealis) ในการอธิบายปัจจัยทางประสบการณ์การรับรู้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องนำข้อมูลคำกริยารับรู้ด้วยการจับต้องมาอธิบายรวมกับข้อมูลคำกริยารับรู้ด้วยตาในส่วนนี้ด้วย เพื่อแสดงให้เห็นปัจจัยดังกล่าวอย่างชัดเจน เนื่องจากในการวิเคราะห์ข้อมูลคำกริยารับรู้ด้วยการจับต้องทั้งหมด จำนวน 76 ประโยค ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลกลุ่มนี้มีปัจจัยแวดล้อมเหมือนกับข้อมูลคำกริยารับรู้ด้วยตาในกลุ่มนี้ กล่าวคือ คำกริยารับรู้ด้วยการจับต้องทั้งหมดเป็นคำกริยาที่มีกรรมเป็นสิ่งที่จับต้องได้ และมีประธานเป็นคนตาบอด และเมื่อจำแนกออกตามปัจจัยประสบการณ์การรับรู้ ปรากฏว่าอาจจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ คำกริยารับรู้ด้วยการจับต้องในประสบการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว (realis) และคำกริยารับรู้ด้วยการจับต้องในการรับรู้ที่ยังไม่เกิดจริง (irrealis) ซึ่งในกลุ่มการพูดถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว (realis) ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยที่กำหนดการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตา คือ ประสบการณ์การรับรู้ที่ได้เข้าไปรับรู้สิ่งที่อ้างถึงด้วยการไม่ได้จับต้อง

แผนภูมิ 5 : แสดงการจำแนกการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาตามปัจจัยทางประสบการณ์การรับรู้

จากแผนภูมิข้างต้นจะเห็นได้ว่า ข้อมูลทั้งหมด 114 ประโยค (คำกริยา
รับรู้ด้วยตา 38 ประโยค และคำกริยารับรู้ด้วยการจับต้อง 76 ประโยค) แบ่งออกเป็น
กลุ่มข้อมูลคำกริยารับรู้ด้วยตาและคำกริยารับรู้ด้วยการจับต้องในประสบการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว
(realis) 51 ประโยค และกลุ่มข้อมูลคำกริยารับรู้ด้วยตาและคำกริยารับรู้ด้วยการ
จับต้องในประสบการณ์ที่ยังไม่เกิดจริง(irrealis) 63 ประโยค ซึ่งข้อมูลในกลุ่มนี้
ปัจจัยที่กำหนดการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตา คือ การรับรู้ด้วยการไม่ได้จับต้อง ส่วนกลุ่ม
ข้อมูลคำกริยารับรู้ด้วยตาและคำกริยารับรู้ด้วยการจับต้องในประสบการณ์ที่ยังไม่เกิดจริง
(irrealis) นั้นไม่มีปัจจัยที่กำหนดการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาหรือคำกริยารับรู้ด้วยการ
จับต้อง เนื่องจากประสบการณ์นั้นๆ ยังไม่เกิดจึงทำให้ไม่อาจทราบได้ว่า จะใช้การรับรู้
ด้วยวิธีใด

1. คำกริยารับรู้ด้วยตาในประสบการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว (realis)

ข้อมูลในกลุ่มนี้ เป็นคำกริยารับรู้ด้วยตาที่พบในประโยคบอกเล่าที่เป็น
การเล่าประสบการณ์ที่ผู้พูดได้เคยรับรู้มาแล้ว เช่น การเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการ
ไปเที่ยวสวนสัตว์ การไปเที่ยวงานแสดงนิทรรศการหุ่นโคมไฟ การไปเที่ยวห้างสรรพ
สินค้า ซึ่งจากบริบทสถานการณ์ของเรื่องต่างๆ ที่คนตาบอดเล่าแสดงให้เห็นว่า เป็น
สถานการณ์ที่คนตาบอดอาจจะไม่ได้เข้าไปรับรู้ด้วยการจับต้อง หรือไม่มีโอกาสเข้าไปรับรู้
ด้วยการจับต้อง เนื่องจากสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มือนคราย เช่น หุ่นโคมไฟ หรือ เป็นสัตว์ที่อยู่
ในกรง ดังนั้น ในการเลือกใช้คำกริยาในการพูดถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วที่พวกเขา
ไม่ได้ใช้การจับต้องในการรับรู้ คนตาบอดก็จะเลือกใช้คำกริยารับรู้ด้วยตา

ตัวอย่าง :

สถานการณ์ : A เล่าประสบการณ์การไปเที่ยวสวนสัตว์

A : ...ถ่ายเสร็จเขาก็ให้ล้างมือ แล้วก็ให้ ลงมาข้างล่าง
ลงไปดูสัตว์ว่ามีสัตว์ อะไรบ้าง เดินดูไป
เรื่อย เรื่อย เรื่อย เรื่อย แล้วดูเสร็จ เขา
ก็ให้ลงมาจากนิทรรศการแล้วเขาก็ถ่ายอีกครั้งหนึ่งครับ ถ่าย
เสร็จแล้ว ตอนนั้น ผมแบบ...เขา เขาให้ผมยืนอยู่ บ่อ
จระเข้ แล้ว แล้วมีพี่ ที่เขาทำรายการทุ่งแสงตะวันนะครับ
เขาสัมภาษณ์ ผมแล้วสัมภาษณ์เสร็จ เขาก็บอกว่าให้
ไป... ให้ไปดูสัตว์ ที่มีสัตว์อะไรบ้าง ก็ไปดู
มีลา 2 ตัว มีค่างแว่น 1 ตัว ...

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า คนตาบอดใช้คำกริยารับรู้ด้วยตากับ สัตว์
ซึ่งเป็นสิ่งที่มีลักษณะทางกายภาพเป็นสิ่งที่จับต้องได้ แต่พวกเขาใช้คำกริยารับรู้ด้วยตา
ในประโยคเหล่านี้อธิบายได้ว่า เป็นเพราะคนตาบอดมีประสบการณ์เหล่านี้โดยไม่ได้ผ่าน
การเข้าไปจับต้องจริงๆ แม้ว่าสิ่งนั้นจะจับต้องได้ เมื่อไม่มีโอกาสจับต้องคนตาบอดก็จะ

ไม่ใช่คำกริยารับรู้ด้วยการจับต้อง แต่จะหันไปใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาตามการใช้ของคนอื่นๆ รอบข้าง

2. คำกริยารับรู้ด้วยตาในประสบการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง (irrealis)

ในข้อมูลกลุ่มนี้พบว่า รูปประโยคมี 3 ชนิด ได้แก่ ประโยคคำสั่ง ประโยคคำถาม ประโยคปฏิเสธ ซึ่งประโยคทั้ง 3 ชนิดนี้เป็นประโยคที่แสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์นั้นยังไม่เกิดขึ้น (irrealis) กล่าวคือ คนตาบอดยังไม่ได้เข้าไปรับรู้สิ่งนั้น ยังไม่ได้จับต้อง ยังบอกไม่ได้ว่าการรับรู้ั้นจะกระทำผ่านการจับต้องหรือไม่ จึงใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาและคำกริยารับรู้ด้วยการจับต้อง ซึ่งจากแผนภูมิ 5 แสดงให้เห็นว่าการใช้คำกริยารับรู้ด้วยการจับต้องมากกว่าคำกริยารับรู้ด้วยตาถึง 56.82 % ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้พูดพูดถึงสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นจะมีแนวโน้มที่จะใช้คำกริยารับรู้ด้วยการจับต้องมากกว่าคำกริยารับรู้ด้วยตา

- ประโยคคำสั่ง

ตัวอย่าง :

สถานการณ์ : B ชวนเพื่อนมาดูเครื่องเล่นเทป

A : ไหนดูซิ

B : ไอ้ต้นลื้อดูเลย เทปหมุนไม่หมุน หมุนรีเปล่า หมุนรีเปล่า หมุนรีเปล่า

A : เอ๊ย คุณน้อย

- ประโยคคำถาม

ตัวอย่าง :

สถานการณ์ : A และ B กำลังเตะฟุตบอลกัน แต่ลูกบอลกระเด็นออกไป

A จึงให้ B ไปหา

A : นี่ไง เธอก็ไปดูสิ ต้น

B : เธอจะไปดูมันทำไม

- ประโยคปฏิเสธ

ตัวอย่าง :

สถานการณ์ : ผู้วิจัยถาม B เกี่ยวกับชื่อของนักเรียนชั้นมัธยมคนหนึ่งที่กำลังเล่นอิลีคโทน

ผู้วิจัย : เขากำลังเล่นอิลีคโทน

B : ชื่ออะไรนะ เคียนะ

ผู้วิจัย : ชื่ออะไรไม่รู้ เป็นเด็กโต

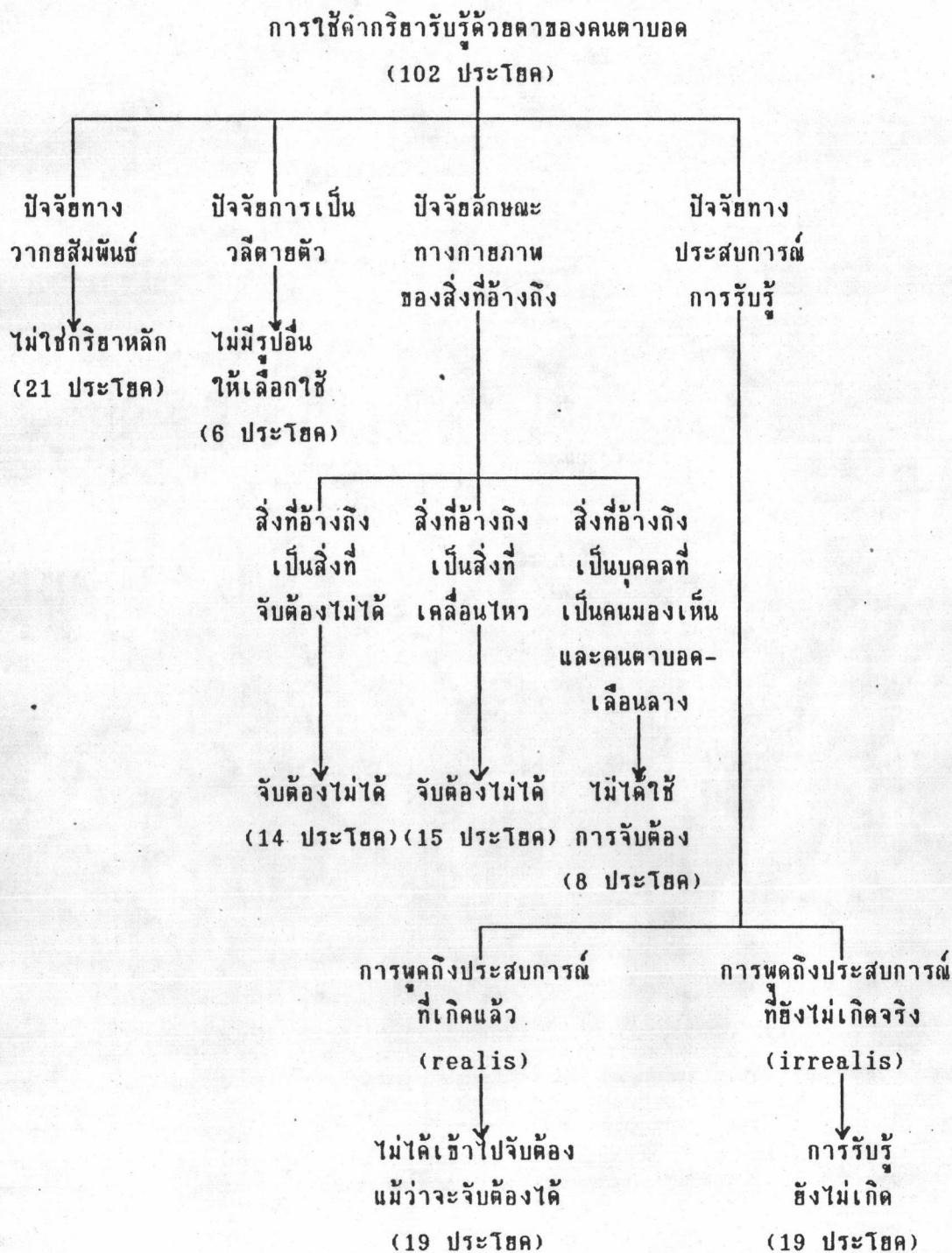
B : ไม่รู้สิ ไม่ได้ดู ไม่ได้เข้าไปดู

ในหัวข้อ การพูดถึงประสบการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงนี้ ผู้วิจัยแสดงแต่เพียงตัวอย่างเพื่อให้เห็นถึง ข้อมูลการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาในบริบทและประโยคชนิดต่างๆ ข้างต้น โดยยังไม่ได้อธิบายในรายละเอียด เนื่องจากผู้วิจัยพบว่าในบริบทเดียวกันกับข้อมูลกลุ่มนี้คนตอบก็มีการใช้คำกริยารับรู้ด้วยการจับต้องเช่นกัน ดังนั้น เพื่อให้เห็นการใช้คำกริยาของคนตอบอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจะนำข้อมูลในกลุ่มนี้อธิบายรวมไว้ในข้อมูลคำกริยารับรู้ด้วยการจับต้องในบทที่ 4

สรุปการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาของคนตาบอด

เราอาจจะจำแนกการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาของคนตาบอด ตามการวิเคราะห์ข้างต้น ออกตามปัจจัยต่างๆ ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิ 6 : แสดงการจำแนกการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาของคนตาบอด

จากแผนภูมิข้างต้น แสดงให้เห็นถึงปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการอธิบายการใช้
คำกริยารับรู้ด้วยตาของคนตาบอด โดย 3 ปัจจัยแรก ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์
ปัจจัยการเป็นวลีตายตัว และปัจจัยลักษณะทางกายภาพของสิ่งที่อ้างอิง เป็นปัจจัยที่
สามารถนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์นี้ได้อย่างชัดเจน แต่ปัจจัยสุดท้าย คือ ปัจจัยทาง
ประสบการณ์การรับรู้ เป็นปัจจัยที่ผู้วิจัยพบทั้งในข้อมูลการใช้คำกริยารับรู้ด้วยตาและ
คำกริยารับรู้ด้วยการจับต้อง โดยเฉพาะการพูดถึงประสบการณ์ที่ยังไม่เกิดจริง เป็น
ปัจจัยที่อธิบายได้ถึง การใช้คำกริยาของคนตาบอดที่มีการใช้ทั้งคำกริยารับรู้ด้วยตาและ
คำกริยารับรู้ด้วยการจับต้อง ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลกลุ่มนี้ไปอธิบายรวมไว้ในบทที่ 4